

המרכז הישראלי לגרפולוגיה

עיתון לגרפולוגים מס' 9

חדשות, עידכונים, מאמרים מקצועיים

דבר המערכת

חברים יקרים,

הפעם מוקדש העיתון למאמרי העשרה מקצועיים שתורגמו, נאספו ונערכו במיוחד עבורכם.

המרכז הישראלי לגרפולוגיה ממשיך לפעול כל העת במתן שירות לגרפולוגים בראשית דרכם, לימודי גרפולוגיה בכל רחבי הארץ והכנת השתלמויות מקצועיות.

בקרב, כאמור, נצא לדרך עם קורס בסיסי בגרפולוגיה משפטית. נאחל בהצלחה לשש התלמידות בחיפה שניגשות בתחילת החודש למבחן ההסמכה ונברך את התלמידים הנוספים שהצטרפו ללימודי הגרפולוגיה בחולון ובחיפה, ואת התלמידות בירושלים שהצטרפו לתוכנית הסטאז' שלנו.

אנו קוראות לכל אלה שסיימו לימודי גרפולוגיה או שעובדים כבר בשטח להצטרף אלינו ולחזק את השורות. יש עוד הרבה מה לעשות.

אנו מקוות שכולכם בקו הבריאות ועד שהקורונה תהיה מאחורינו ונוכל להיפגש, אנו מציעות מפגשים שבועיים ב'זום' בימי ג' או ד' ב-19:30. פירוט המפגשים בסוף העיתון.

תקשרו, נדבר!

מה בעיתון

גרפולוגיה ואינטואיציה

התיאוריה של קארן הורני

מודל חמש התכונות הגדולות

מבחן וארטג 16 ריבועים

הידע המדעי והידע האינטואיטיבי בגרפולוגיה המעשית

מאמר מאת: אליהו בן טובים

בתחילת דרכי בגרפולוגיה אמרה לי פעם גרפולוגית ילדים מפורסמת שאני מתבסס על אינטואיציה ולא על מדע. כבר לפני כן שמתי לב שהמילה אינטואיציה העליבה גרפולוגים. דומה שכיום כבר נעלמה הגישה הזאת מן העולם אם כי לא לחלוטין. בינינו, סך הכל אין גרפולוג שאינו מתבסס על כישרונות ההתבוננות שלו ובהם גם האינטואיציה. חשוב להדגיש כי אינטואיציה איננה בבחינת ניחוש ואם היא נתפשת כמשהו מיסטי, אין זאת אלא כי כמעט בלתי אפשרי לבסס את ממצאיה באופן מדעי. ובכן לעניות דעתי הבלתי מדעית, האינטואיציה היא מצבור המידע הנלמד מרכישת ההשכלה ומן הנסיון האישי של האדם. לפיכך כל הגרפולוגים הינם אינטואיטיביים ומחזקים את חושיהם בזכות הידע המדעי! משמע שעל פי הגדרה זו כלל המידע על מקורותיו השונים הוא בעצם האינטואיציה, וזו מתפתחת ללא הרף משך כל החיים!

לו היה הגרפולוג מטרשם רק מן הסריקה הראשונית של הדף הכתוב לא היה גרפולוג אלא תחביבן. ברם עלינו הגרפולוגים לבקר את ממצאינו היינו, את עצם היתכנות התכונות, הממצאים ומידת עצמותיהם בפועל שהעלינו רק מן האינטואיציה. ובכן ביקורת זו הינה החלק המדעי באבחון הגרפולוגי והיא השלב היותר חשוב בעבודתנו! הביקורת הרציונלית מאשרת או דוחה את ממצאינו ומעמידה אותם במקומם והיא פשר האחריות האישית הכבדה שאנו נוטלים על עצמנו בכל חוות דעת ובכל דיווח!

אם כן הבה נאמר באומץ דברים כהווייתם. כגרפולוגים מקצועיים אין לנו שתי מערכות אבחון נפרדות אלא לימוד הנתונים ומידת הביסוס של כל כתב. ככלל, ניתן לשער שמקום איפסון הידע המקצועי וההתרשמות הבלתי אמצעית, נמצאים באותה הסביבה במוח. ברם אין די בהתרשמות הראשונית בלבד ובלא ביקורת רציונלית המבוססת על המידע המקצועי אנו עלולים להפריז או להמעיט בחשיבות הממצאים שלנו ולהחמיץ אחרים. לפיכך עלינו לאמתם בעזרת הידע המדעי. כך נוכל לעמוד על עצם קיומם וביסוסם ועל מידות עצמותיהם בפועל.

ולבסוף אציין את ההבדל העיקרי שבין אינטלקטואל יצירתי לבין גרפולוג מן המניין. הראשון אינטליגנטי, אנליטי ובעל זיכרון טוב, בקיא ומעודכן בתאוריות ובטיפולוגיות ויודע לנסח היטב את ממצאיו ואף לפתח רעיונות מקוריים באשר לביטוייהם בכתב היד, וכמובן וכן להסביר פרשנויות על התנועה בכתיבה, על לחצי הכתיבה, אחזקת העט ושאר הממצאים המקצועיים, המנחים את יסודות הגרפולוגיה המעשית. ואילו הגרפולוג המקצועי מיישם את ממצאיהם הלכה למעשה. עליו לבחון היטב את ממצאיו ובעיקר את המינון הנכון ואת מידת חשיבותו של כל ממצא במרקם האישייתי של הכותב ואת צביון מימושו בפועל. ברם זאת לזכור, אין כל אפשרות להניח מעין תבנית טיפולוגית על הכתב וחסל. לפיכך אנו משתמשים בכל נתון במינון המתאים לכל כתב יד בנפרד ולזאת על הגרפולוגים להגיע בביקורת אנליטית שותפת של ממצאי החושים, הידע המקצועי וביקורת התבונה.

קארן הורני 1885-1952

תיאוריה על צרכים

עריכה: גילה כץ

ביוגרפיה

קארן הורני נולדה בשנת 1885. אביה היה רב חובל, אדם דתי וסמכותי מאוד. היה לה אח בוגר, לו מאוד דאגה. אביה אמנם העדיף את אחיה על פניה, אבל פינק אותה והביא לה מתנות ממסעותיו ברחבי העולם. למרות כל אלו היא חשה שאינו מחבב אותה ופיצתה עצמה בקשר חזק יותר אל אימה.

כילדה צעירה, כבר מגיל 9, הפכה למרדנית ושאפתנית. בתקופה זו היא התאהבה באחיה. נבוך מאוד מתשומת הלב שלה, דחה אותה אחיה. דחיית האח הובילה לדיכאון, מה שהפך עם השנים לדפוס קבוע שלא עזב אותה במהלך כל חייה.

בשנת 1904 אמה התגרשה מאביה והשאירה אותה ואת אחיה אצלו. ב-1906 נכנסה ללמוד בבית הספר לרפואה, וזאת נגד רצון הוריה והדעה הרווחת באותה תקופה. בזמן לימודיה פגשה סטודנט למשפטים בשם אוסקר הורני, איתו התחתנה ב-1909. כמו שפרויד יכול היה לצפות, היא נישאה לאדם הדומה לאביה וראתה איך הוא מתייחס לילדיה, יחד עם זאת לא התערבה, אלא העדיפה את האווירה הטובה ועודדה את ילדיה לעצמאות. רק שנים רבות מאוחר יותר הכתה על חטא. ב-1926 עזבה קארן את הבית יחד עם בנותיה ועברה לגור בארה"ב, ברוקלין. בשנים אלה הייתה ברוקלין מקום מושבם של האינטלקטואלים בעולם, רובם יהודים שהיגרו מגרמניה. כאן התחברה קארן עם אריך פרום והארי סאליבן וכאן גם פיתחה את התיאוריות שלה על נזירות, בהסתמך על ניסיונה כפסיכותרפיסטית. היא התרכזת בעיקר בנזירות, גורמיהם והטיפול בהן. בניגוד לפרויד אשר חשב שנזירות הן מולדות היא האמינה שנזירות נוצרות ע"י האדם והגורם העיקרי שלהן הם הקונפליקטים אשר פוגמים בהרמוניה הפנימית של האדם.

במצבים מסוימים כאשר הנזירות מסתבכות הדבר עלול להוביל למחלות נפש ולמחלות פיזיות. היא חקרה, לימדה וכתבה (כ-6 ספרים) עד ליום מותה ב-1952.

התיאוריה

התיאוריה של קארן היא אולי התיאוריה הטובה ביותר על נזירות. שלא כקודמיה היא ראתה בנזירות ניסיון להתמודד עם החיים.

על פי ניסיונה, היא פיתחה 10 צרכים של הנזירותים. 10 צרכים שכולם זקוקים להם, אולם הם הופכים להפרעה אצל הנזירותים.

ניקח לדוגמה את הצורך הראשון: להיות מקובל ונאהב. הרי כולנו זקוקים לכך, ולמה זה הופך לצורך נזירי? משום שברור לכולנו על אף הצורך הזה, שזהו צורך לא הגיוני ולא ריאליסטי. הרי איננו יכולים לקבלו מכל אחד שאנו פוגשים. אפילו מקרובנו איננו מצפים לחיבה יתרה או מוגזמת. איננו מצפים מאוהבנו להראות חיבה בכל זמן ובכל מצב. איננו מצפים לאהבת הורינו דווקא באותו הרגע בו הם ממלאים טפסים עבור מס הכנסה. אנו מבינים כי יש זמן בחיינו שבו עלינו להיות עצמאיים.

שנית, הצרכים של הנזירותים הם הרבה יותר אינטנסיביים והיא או הוא יחוו חרדה רבה אם הצורך לא בא לידי סיפוק, או אפילו אם נראה כאילו לא יהיה מסופק בעתיד. זה הדבר, כמובן, שמוביל לטבע לא מציאותי של הצורך. חיבה, כדי לחזור לדוגמה לעיל, צריכה להיראות בכל זמן, בכל מצב, מכל האנשים או הפאניקה חוגגת. הנזירותים קיבעו את הצורך למרכז הקיום של חייהם.

צרכי הנזירותים הם כדלקמן:

1. בצורך חיבה וקבלה.
2. הצורך בשותף שייקח אחריות.
3. הצורך להגביל, לחיות חיים ללא דרישות ולהסתפק במועט.
4. הצורך לכוח ולשליטה על אחרים.
5. הצורך לניצול אחרים והוצאת הטוב שבהם.
6. הצורך בהכרה חברתית ויוקרה.
7. הצורך בהערצה.
8. הצורך בהישגים.
9. הצורך בעצמאות.
10. הצורך בפרפקציוניזם. שליטה בכל עת והחשש מטעויות.

כשהורני חקרה צרכים אלה היא זיהתה 3 קבוצות התמודדות: צרכים של כמיהה לחיבה (1,2), צרכים של כמיהה לעוצמה (4-8) וצרכים של התרחקות מבני אדם (9,10,3).

בכתביה היא הגדירה את שלוש הקבוצות בניסוח אחר:

1. ללכת לקראת אנשים | MOVING TOWARDS PEOPLE
2. ללכת נגד אנשים | MOVING AGAINST PEOPLE
3. להתרחק מאנשים | MOVING AWAY FROM PEOPLE

ממה מתפתחות הנירוזות?

הורני טענה כי הדבר שגורם להתפתחות נירוזת אצל מבוגר הוא "אדישות הורית", כלומר, חוסר בחום ואהבה בילדותו. יותר מזה טענה, שגם אם היית חשוף להתעללות, מכות או פגיעה מינית. כל אלה עשויים להעלם בחייך הבוגרים לו היית רצוי ונאהב. הדרך לזהות אדישות הורית היא בעיני הילד ולא על פי כוונת ההורים. כמו שאומרים "הדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות".

הורים הנותנים תשומת לב לילדיהם יכולים בקלות לשרד אדישות, למשל: בהעדפת ילד אחד על פני אחרים, האשמת הילד בדברים שלא עשה, אי מילוי הבטחות, זלזול במחשבותיו של הילד וכו'. הורים, גם כאלה טובים ימצאו עצמם עושים דברים כאלה בגלל לחצים בחייהם, אחרים אולי נירוטים ושמים את צרכיהם לפני אלה של ילדיהם.

הורני הבחינה כי בניגוד לסטריאוטיפ בו ילדים הם חלשים ופאסיביים, התגובה הראשונה שלהם לאדישות היא כעס, היא כינתה זאת "עוינות בסיסית". התסכול מוביל למאמץ למחות על האי צדק. ילדים מוצאים יעילות בעוינות ובמשך הזמן זה הופך לדפוס התנהגות בהתמודדות עם קשיים. במילים אחרות, מפתח הילד טכניקת התמודדות עוינת שאומרת

"אם יש לי כוח, אף אחד לא יפגע בי".

יחד עם זאת, ילדים רבים מוצאים עצמם בפחד מפני חוסר אונים ונטישה, הורני כינתה זאת "חרדה בסיסית", כלומר ילדים מאמצים את הצייתנות כדרך התמודדות שאומרת

"אם לא הצלחתי לגרום לך לאהוב אותי, לפחות לא תפגע בי".

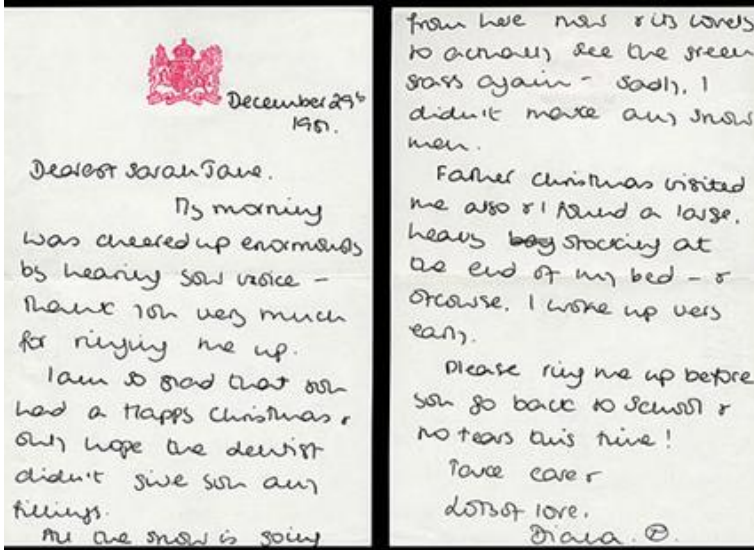
ילדים רבים ימצאו את עצמם בוחרים דווקא בדרך אחרת, לא העוינות ולא המצייתת אלא הנסוגה "נסיגה בסיסית". הם נסוגים ממעורבות משפחתית ומתכנסים לתוך עצמם, דרך התמודדות שאומרת

"אם אסוג, שום דבר לא יפגע בי".

ללכת לקראת אנשים

זהו טיפוס נחמד ונעים, הסומך על אחרים. יש לו צורך בחיבה ובקבלה. וכן צורך בחיי שיתוף וזוגיות. זהו צורך לפיו נוטה האדם להגזים בחשיבות הסביבה. חשוב לו שיעריכו, שיאהבו או יזדקקו לו. הוא מפתח רגישות לצרכי אחרים כדי לענות על ציפיותיהם ולא פעם זה נוגד את צרכיו ורגשותיו שלו. הוא אינו נהנה משום דבר כאשר הוא צריך לעשות זאת לבד, אלא אם כן יש לו שותף (מוסיקה, סרט, טיול, ארוחה וכו'). כאשר זה ללא שותף זה הופך להיות חסר משמעות עבורו.

סימנים גרפולוגיים: כתב עגול, מחובר ע"י קערות, כתב רחב, אזור אמצעי של האות מלא, לחץ בינוני - חלש, נטייה קצת לחוטיות.

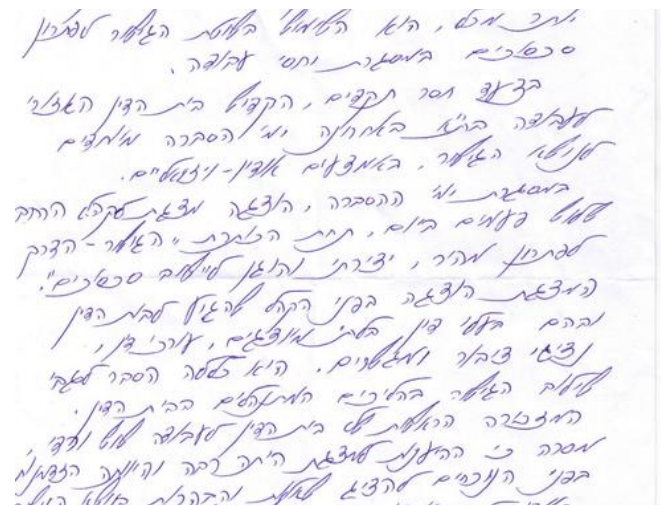

כתב היד של הנסיכה דיאנה

ללכת נגד אנשים

זהו טיפוס תוקפני, המתייחס לכל אדם כאל אויב, החיים אצלו הם מאבק כנגד כולם. העולם הוא זירה ורק החזקים שורדים, משום כך טיפוס זה שואף להצטיין, להגיע להישגים וע"י כך לשלוט ולהיות חזק. יש לו צורך חזק לנצל אחרים ולהפיק מהם תועלת, כל מצב או יחסים בין אנשים נמדד אצלו מנקודת המבט של "מה יצא לי מזה". כלפי חוץ הוא מפגין אדיבות קרירה, הגינות ויחסים חברתיים טובים, למעשה הוא נוקשה, אגריסיבי ואינו מודה בטעויות.

סימנים גרפולוגיים: בהתרשמות כתב אגריסיבי, צפוף, לחץ חזק, נוקשה, זוויות בשלושת האזורים.

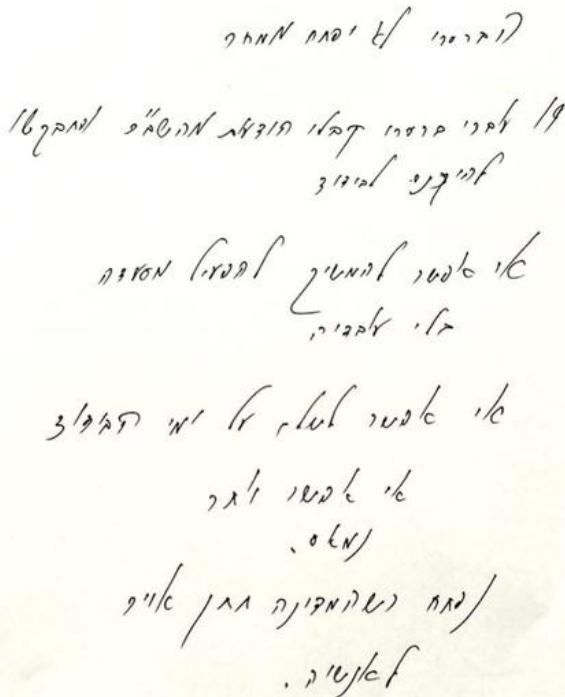

15.7.2020

להתרחק מאנשים

זהו טיפוס הנמנע מקשר או התחייבות כלשהי לאנשים, הוא מתרחק, מתבודד ומתנכר. טיפוס זה מתרחק גם מעצמו, מלחווה חוויות ריגשיות וכו'. הוא אינו רוצה להיות מעורב רגשית עם אחרים בכל דרך שהיא: אהבה, מלחמה, שותפות או תחרות. הוא סומך רק על עצמו ועל הידע שלו בלבד, יש לו צורך עז בעצמאות כדי לא להיות מושפע, קשור או מחויב, משום כך מתקשה להתחייב התחייבויות ארוכות טווח בכל התחומים.

רווחים גדולים בין מילים ושורות, צורת אות צרה, זוויות וקמרונים, כתב קטן, אזור תחתון ועליון מפותחים, תנועה איטית.

כתב היד של רותי ברודו

מודל חמש התכונות הגדולות

THE BIG FIVE PERSONALITY TRAITS

מאת: גילה כץ

הקדמה

מודל פסיכולוגי שפותח כדי לאבחן תכונות בולטות שיש להן השפעה ניכרת על אישיותו של האדם ואופן התנהגותו.

המודל גובש בשנות ה-80 ע"י הפסיכולוגים פול קוסטה ורוברט מקריי. על פי גישה זו, האופי האנושי מורכב מחמש תכונות בסיסיות, שכל אחת מהן נמצאת בו במינון שונה.

התכונות האלה נובעות מהגנטיקה שלנו, ולכן לא קל לשנותן. הן מתגבשות בשלב מוקדם בחיים, ונותרות יציבות פחות או יותר, לאורכם. התמהיל שלהן באדם מסוים קובע את אישיותו, ואת התנהלותו האופיינית במצבים שונים.

רוב האנשים לא ימצאו באחד הקצוות (לפחות לא בכל התכונות) אלא במקום כלשהו על פני הרצף (אבל לאו דווקא באמצע).

חמש התכונות הנבדקות הן:

1. מוחצנות EXTRAVERSION
2. נועם הליכות/ נעימות AGREEABLENESS
3. מצפוניות / מכוונות CONCIANTIOUSNESS
4. נירוטיות NEURATICISM
5. פתיחות מחשבתית או פתיחות להתנסויות OPENESS TO EXPERIENCE

מוחצנות

הפניית אנרגיות החוצה, פעלתנות מעורה בחברה וצורך חברתי גבוה, אסרטיביות ואף הרפתקנות, נטייה לדברנות. בקצה הסקאלה אלה יהיו אנשים שיחפשו תשומת לב ויחפשו ריגושים באופן לא מבוקר, בניגוד למופנם שהוא שקט ביישן וזהיר. נוטה להיות מהורהר, לשקוע בעצמו או להיות מרוחק, לעיתים מנותק ונעדר שמחת חיים.

נועם הליכות/נעימות

מאופיין בטוב לב, בטאקט, בנכונות לשתף פעולה, באדיבות ובנדיבות. בעלי התכונה אלה אנשים רחמניים, שיבטחו באחרים ויסייעו בעת צרה. בעלי מזג נוח, סלחנות וסובלנות. בקצה הסקאלה הם יכולים להיות תמימים מדי וכנועים. בניגוד לציניות, נוקשות, גסות ואנוכיות. אנטגוניזם ועוינות. אנשים שמרוכזים בעצמם ולא איכפת להם מאחרים. יטו לתחרותיות, לריבים ולווכחנות.

מצפוניות / מכוונות

נכונות לעבודה קשה, אחריות, זהירות, יסודיות, ארגון ותכנון, מעשיות ויכולת להתמקד במטרה. לאנשים בעלי רמת מצפוניות גבוהה יש מוטיבציה, הם שאפתנים ומפגינים שליטה עצמית במימוש מטרותיהם. עלולים להיות וורקהולים מדי, עקשנים וכפייתיים בקצה הסקאלה. בניגוד לעצלנות, חוסר אחריות, הנאה מהווה ורישול. אלה אנשים שלא ניתן לסמוך עליהם. במחקרים במתבגרים, ביניהם המחקר של JOHN ET AL, 1994, נמצא שמצפוניות נמוכה מנבאת עבריינות נוער וגבוהה מנבאת הישגים בבית הספר.

אצל מבוגרים מצפוניות מנבאת ביצועים בעבודה, הרגלי בריאות טובים ותוחלת חיים. כאשר אנשים גבוהים בתכונת המצפוניות חולים, הם מקפידים יותר לקחת תרופות. מצפוניות נמוכה קשורה בעיסוק בפעילויות מסכנות חיים כמו עישון, שימוש בסמים, דיאטה לא בריאה, וחוסר הרגלי פעילות גופנית.

נירוטיות

נתון לרגשי נחיתות ואפוף חרדות, כעס, דאגה, דכאון וחוסר בטחון. יהיה פגיע מאוד. בקצה הסקאלה זה אדם עם רגשות שליליים כרוניים, דאגות גופניות, תלותיות וחוסר אונים. בניגוד ליציבות רגשית: רגוע, בעל בטחון עצמי וקר רוח. יכולת לווסת את רגשותיו בשעת מצוקה.

פתיחות

יצירתיות נכונות לחקור כיוונים אינטלקטואלים חדשים ולחפש את הבלתי מוכר, דמיון מפותח, סקרנות, העדפת חידוש וגיוון, עניין באומנות. בניגוד למוגבלות בתחומי עניין ואופקים צרים. אנשים בעלי אופי זהיר המעדיפים שיגרה וסמכות.

לבדיקת תכונות האישיות פותח שאלון שבוחן שש פנים לכל אחת מהתכונות. לדוגמא: כדי לבחון את נועם ההליכות בדקו תכונות כמו – יושר, אמון, אלטרואיזם, צניעות, רכות ונכונות לציית. לכל פן מוקדשות 8 שאלות ובסך הכל מכיל השאלון 240 שאלות. על פי התשובות נקבע מיקומו של הנבדק בסקאלה של חמש התכונות. במחקר שנעשה על השאלון נמצא שיש קורלציה רבה בין האופן שבו אדם מתואר ע"י עצמו לבין האופי שהוא מתואר ע"י חבר או בן זוג. חמש התכונות נחשבות כאוניברסאליות במידה רבה, אף שלא בוצעו מחקרים רבים על תרבויות. במקומות שזה בוצע זה אישש את המודל. מניחים שהרקע לחמש התכונות האלה הוא ביולוגי במידה רבה. ואחרים מניחים שהתכונות האלה יהיו יציבות במידה שהאינטליגנציה יציבה. מתוך התכונות האלה נגזרות תכונות משנה כמו תפיסה עצמית למשל ועם השנים התכונות הופכות ליציבות ואדם נוטה להתחבר לסביבה שמתקפת את נטיותיו. למשל: אדם שיש לו נטייה למוחצנות יתחבר לסביבה שמאפשרת לו להיות נוכח במסיבות ואירועים והוא יפיק מהם הנאה רבה ובכך יקבע את התכונה הזאת כיציבה באישיותו.

נמצא במחקרים כי ילדים בכורים למשל, הם בעלי מכוונות ומוחצנות גבוהים. בגיל ההתבגרות למשל, עולה הדירוג בנעימות, מכוונות ויציבות רגשית והמוחצנות נמצאת בירידה. ככל שעולה הגיל כך פוחתת הפתיחות המחשבתית. לפושעים למשל, מכוונות נמוכה ונעימות נמוכה. ואנשים עם מכוונות גבוהה, אבל יציבות רגשית נמוכה עלולים להיות אובססיביים. יש עבודות הדורשות תכונות אופי מסויימות, למשל ניתן לצפות מבדרן שתהיה לו מוחצנות שהיא גם חשובה לאנשי ציבור, בעוד שסופרים ואומנים למשל, דורשים פתיחות מחשבתית גבוהה.

ביקורת

על מודל חמש התכונות נמתחה ביקורת מכיוונים שונים. יש שטוענים שאין די בחמש התכונות ואחרים סבורים שניתן להסתפק בפחות.

המודל אינו מספק פתרון טיפולי ואין הוא מסביר כיצד תכונות אופי יכולות להשתנות. עם זאת ניתן להפיק ממנו תועלת לצרכים שונים, בין השאר איבחון תעסוקתי ושידוכים.

זו לא תיאוריית אישיות מגובשת דיה משום שאין הסברים מספיקים. יש תיאור, אבל לא ברור למשל מדוע פעלתנות גבוהה וחברותיות גבוהה קשורות יחדיו למוחצנות.

המודל מתעלם מהתייחסות למצבים, אין הוא מסביר מדוע בסיטואציה אחת יכול אדם להתנהג באופן השונה מאוד מהתנהגותו במצב אחר.

בעיה מתודולוגית קשה עם המודל היא הסתמכותו הרבה על דיווח עצמי בשאלונים, דיווח שעלול להיות מוטה.

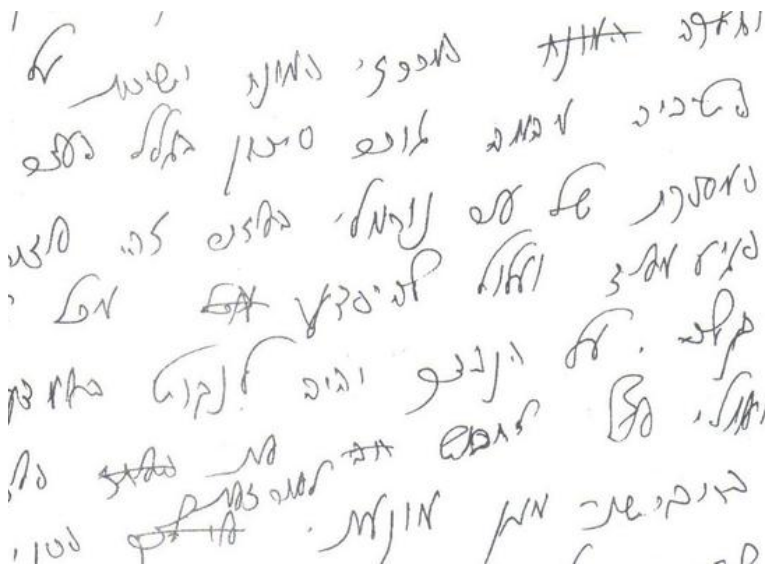
גרפולוגיה

הגרפולוגיה יכולה להיעזר במודל הזה והוא עשוי להיות כלי מעשיר עבורה. היתרון של הגרפולוגיה הוא שאין צורך לתת לנבדק שאלון, אלא ניתן לקבוע דרך הכתב שלו את המדדים הנחוצים. את תכונות אנחנו מכירים מתיאוריות שונות.

מוחצנות (התיאוריה של יונג)

טיפוס שמכוון את האנרגיה שלו לעולם החיצוני. עסוק בתקשורת בין-אישית, מחפש קשרים ומתייחס לכל מה שקורה סביבו כאתגר. כאמור, בעל כישורים חברתיים גבוהים, מסוגל להנהיג, משדר אופטימיות ונהנה מקהל סביבו. פעיל חברתית, מגלה מעורבות חברתית, ציבורית וקהילתית ופועל להרחיב את מעגל מכריו.

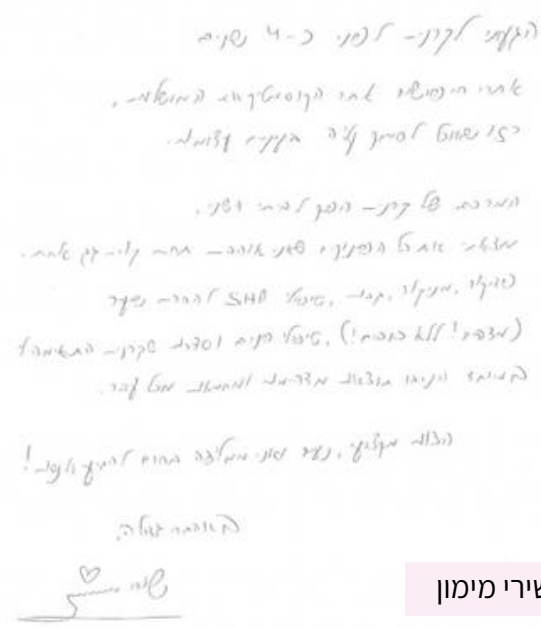
כתב ערני, תנועה קולחת, זורמת ומשחררת למדי, הצורה גמישה, מלאה, עגולה ואישית, הכתב בינוני-גדול, קישור בין אותיות. הארגון מלא.

נועם הליכות (מהתיאוריה של אודם)

אנשים בעלי נעימות מאופיינים בטוב לב וחמלה, באדיבות ובנכונות לשתף פעולה. אלה אנשים בעלי מזג נוח, סלחנות וסובלנות. זה מזכיר את הטיפוס האינטגרטיבי של אודם. הטיפוס האינטגרטיבי שופע מרץ וצמא לפעול בחברה, לתרום, לתת. אישיותו מתפתחת מתוך שירות לחברה, בלי רשמיות, בלי טקסיות ועם המון אמפטיה, כנות ואהדה. מוכן לעזור ללא תמורה, מעדיף לחיות בסביבה הרמונית ונעימה ואינו נוטר טינה.

איזון בין שלוש התמונות. תמונת תנועה דומיננטית וספונטנית, ארגון הרמוני וגמיש וכתב קריא. זווית ימנית סדירה, אך גמישה, קו חם ושיטפי, סדירות מחזורית ברוב הסימנים הגרפיים, איזון ופרופורציות.

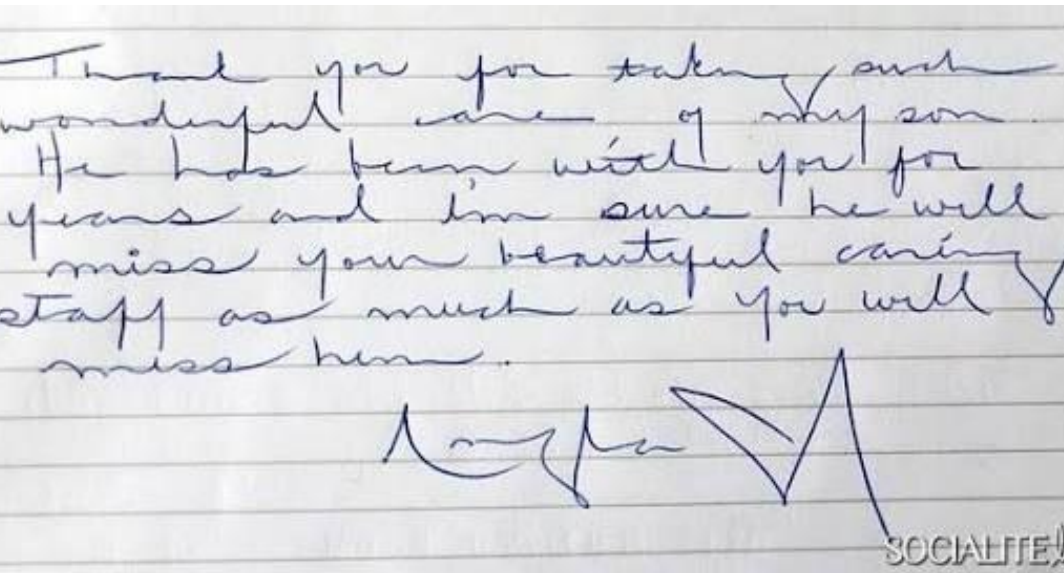

כתב היד של שירי מימון

מצפוניות / מכוונות (מהתיאוריה של לה סן)

המכוונות מזכירה בפירוט תכונותיה את האקטיביות של לה-סן. זהו מניע פנימי לפעילות. לא כל אדם עסוק הוא אקטיבי, יש כאלה שהאקטיביות שלהם נובעת מחוסר שקט או ממושפעות לגירויים. אדם שיש לו מכוונות מגדיר יעדים ומממש אותם. הוא נכון לעבוד קשה, מתמודד עם קשיים, זהיר ואחראי.

תחושה של דינמיות, ויטליות ופרוגרסיביות. התנועה מהירה, נוכחות על הדף, עיצוב אות זוויתי, אזורי כתיבה מודגשים, בעיקר תחתון, שולי ימין מתרחבים, מעט פלישות בין השורות. אפשרי שיהיו קישורים, זווית כתיבה ימנית או ישרה ובעיקר סדירות.

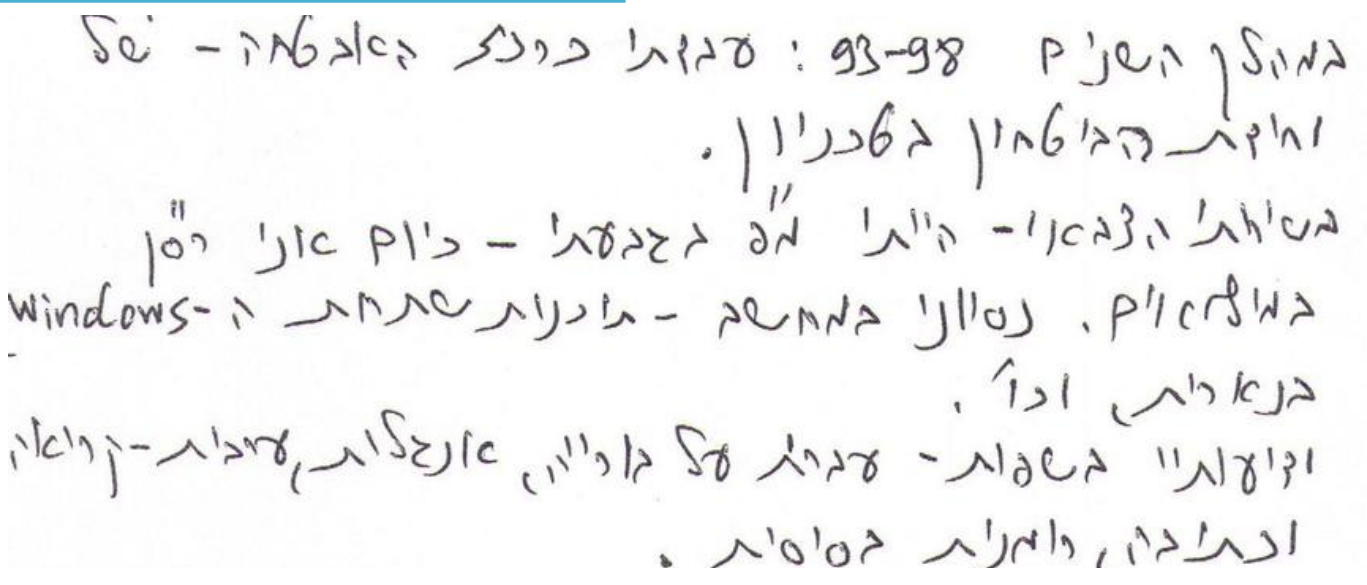

כתב היד של אנג'לינה ג'ולי

נוירוטיות (התיאוריה של אודם)

המאפיין המרכזי של האיובי זאבי הוא הנוירוטיות. טיפוס מתוח ועצבני שחש עצמו כל הזמן מקופח ומתוסכל. מצד אחד הוא מרגיש שהוא צריך להחזיר לעצמו את מה שנגזל ממנו, אולם מצד שני הוא רואה בחברה את המקור האחראי לכל צרותיו, ולכן הוא מריר וזועף כלפיה. הוא קרבן למסכנות כמו איוב. מלווה אותו בחיים תחושת ביש מזל, אך הוא מפנה את כל משאביו לכעס לסביבה ומכלה את משאביו בעיקר למצוא בה מומים.

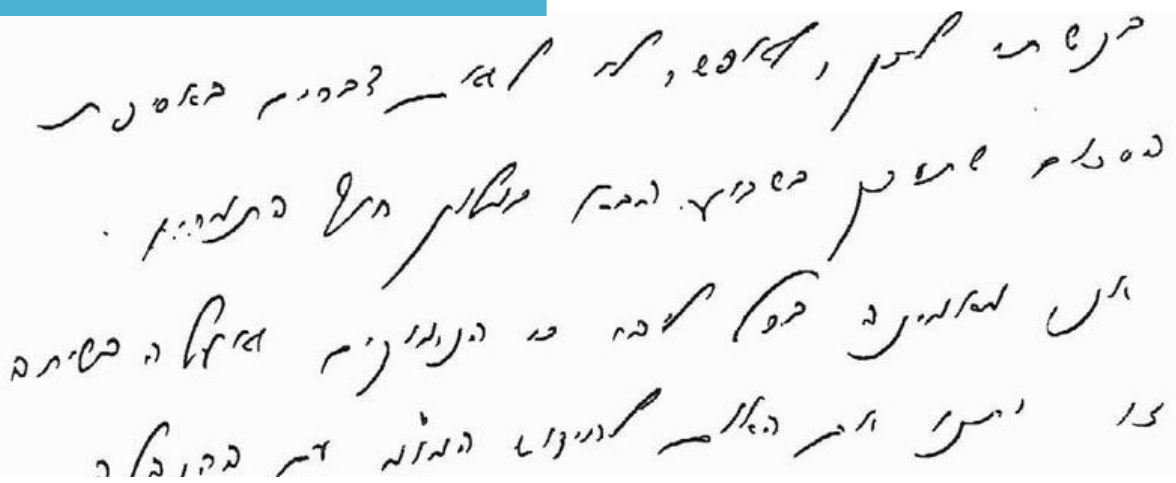
שלוש תמונות מעוותות. ארגון לקוי, כתב זוויתי עם הרבה שבירות, הפרעות בקצב, עצבנות בקו ושינויי כיוון. תנועה עוויתית ומכווצת (תנועה דומיננטית שלילית), צורה מקופחת, שלדית וזוויתית.

פתיחות (מהתיאוריה של יונג)

התכונה הזאת היא נמצאת בבסיס הטיפוס של יונג - אינטואיציה מוחצן. זהו טיפוס שמעדיף שינויים וגיוון ונמשך להתנסויות שונות. הוא פועל לפי הארות רגעיות ולא מבזבז את זמנו על 'האתמול'. זקוק לגירויים חדשים ולשדות לא חרושים כדי שיוכל לפעול באופן חופשי. הוא נרתע משיגרה, מסמכות וממגבלות.

תמונת הכתב שלו נראה איורור וקלילות. התנועה מהירה, גמישה וקופצנית והצורה חוטית. הקו שיפודי ודק והלחץ בדרך כלל חלש. יש תודתיות ונפתלות ברוב הסימנים הגרפיים.

ביבליוגרפיה

התבססתי בכתיבת המאמר על ויקיפדיה ומצאתי מאמרים שונים על הנושא שיכולים להעשיר את מי שמעוניין להרחיב בנושא.

DIGMAN, J. M. (1990). PERSONALITY STRUCTURE: EMERGENCE (OF THE FIVE-FACTOR MODEL. ANNUAL REVIEW OF PSYCHOLOGY, 41(1) HTTP://ORIENTATION.UCHICAGOLAWANDECON.ORG/READINGS/DIGMAN%20ON%20FIVE%20FACTOR%20MODEL.PDF .417-440

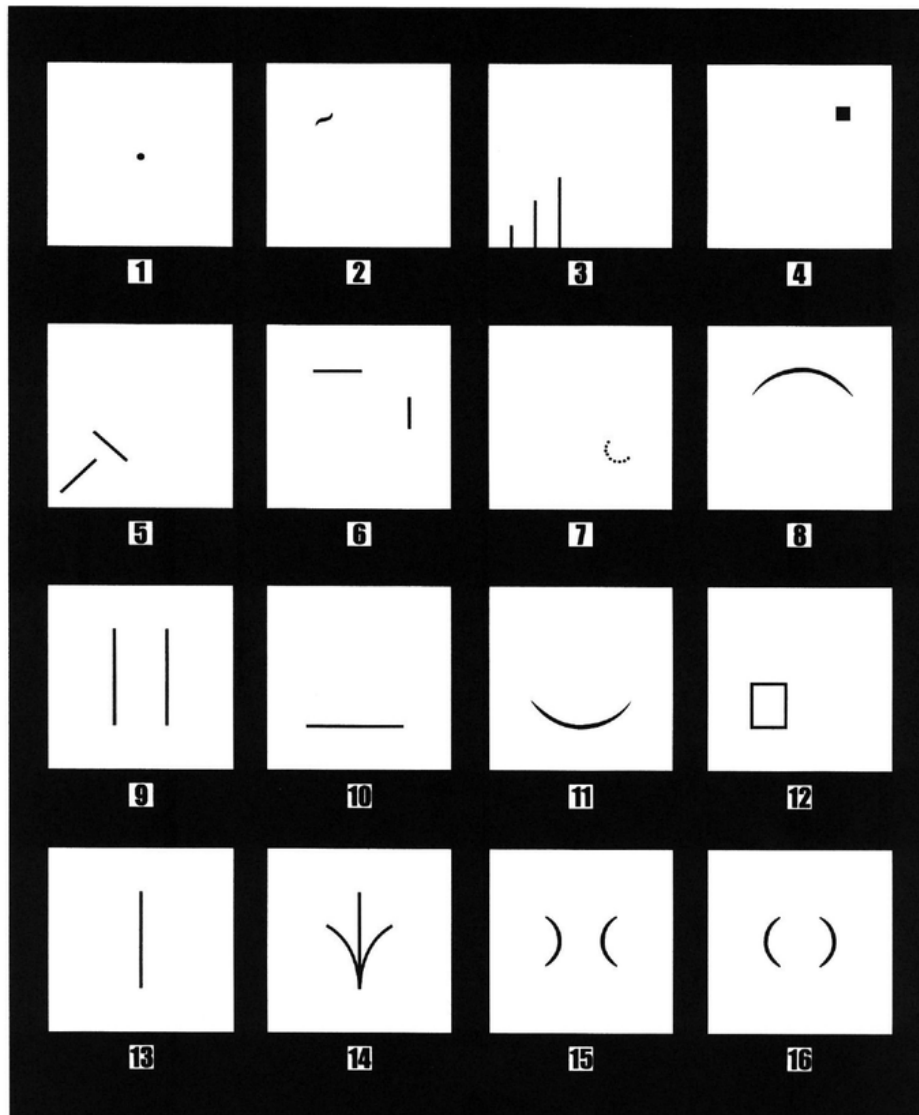
JOHN, O. P., CASPI, A., ROBINS, R. W., MOFFITT, T. E., & STOUTHAMER-LOEBER, M. (1994). THE "LITTLE FIVE": EXPLORING THE NOMOLOGICAL NETWORK OF THE FIVE-FACTOR MODEL OF PERSONALITY IN ADOLESCENT BOYS. CHILD DEVELOPMENT, 65(1), 160-178 HTTPS://WWW.OCF.BERKELEY.EDU/~JOHNLAB/PDFS/JOHN94-LITTLE5.PDF

שאלון מאפייני אישיות ("5 הגדולים"), נוסח עברי מורשה (1998) דליה עציון ושביט לסקי, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב. HTTPS://WWW.OCF.BERKELEY.EDU/~JOHNLAB/PDFS/BFI-HEBREW.PDF

DEYOUNG, C. G., PETERSON, J. B., & HIGGINS, D. M. (2002). HIGHER-ORDER FACTORS OF THE BIG FIVE PREDICT CONFORMITY: ARE THERE (NEUROSES OF HEALTH?. PERSONALITY AND INDIVIDUAL DIFFERENCES, 33(4) HTTPS://PDFS.SEMANTICSCOLAR.ORG/7409/DADC9C193959BDE7312E1F929FD0FDC87FF6.PDF.533-552

מבחן וארטג - 16 ריבועים

עריכה ועדכון: גילה כץ
תרגום: יעל קלוגמן

הקדמה והיסטוריה

מבחן וארטג – מבחן השלמת ציורים, מבוסס על מחקרים מדעיים שפורסמו ופותחו והוצגו ע"י דר' וארטג ב- 1939 לאחר מחקר של כ-10 שנים. הוא השתמש במבחן זה בעיקר ככלי פסיכולוגי ביעוץ אישי, אבל גם מצא בכך עזר בכיול תרופות נגד מצבים נפשיים ובהערכת התקדמות בטיפול נפשי. בהערכה אישיותית עזר המבחן בעיקר לקבוע יכולת ארגון, יכולת לעבוד תחת לחץ ולבחון מהירות ומוטיבציה בביצוע משימה. זה התגלה ככלי שימושי גם בהעסקת עובדים ובהכוונה מקצועית. פרופ' וטר היה קולגה של וארטג באוניברסיטת מינכן והיה הגרפולוג הראשון שהבין את חשיבות השילוב בין השניים. אח"כ שילבה אורסולה אווה ללמנט את המבחן עם ניתוח כתב יד, ציור עץ ומבחן נוסף שהיא פיתחה לשימוש עם ילדים: מבחן הכוכבים-גלים. מבחן וארטג מקובל במדינות גרמניה, שווייץ, פולין, הולנד, שבדיה, איטליה, ארגנטינה, קנדה וכמובן ישראל. מבחן וארטג שפותח ידוע כשמונה ריבועים, אבל הוא הורחב ל-16 ריבועים ע"י פדרו ד'אלפונסו, פסיכולוג ארגנטינאי, שסבר כי זו גרסה אמינה יותר ומאפשרת העמקה ברבדים נוספים באישיותו של הכותב.

על מה מתבסס המבחן

גירוי בתוך רקע לבן, עם גבולות שחורים מאוד ברורים גורם לאנשים משיכה ראשונית, אינסטינקטיבית, עמוקה, המכוונת לעולם דימויים פנימי וללא שום מודעות שולף אותו החוצה. בניגוד לכתב יד שבו יש אימון רב עם השנים ויכולת לשנות עם השנים או לפחות להיות מודע לביקורת ולהערות, כאן הגירוי משתק את המחשבה המודעת ופונה אל עבר הלא נודע. הגירוי עצמו אמור להוביל אותנו לאן שהוא, אין לו צורה מוגדרת. הוא אמור להפעיל משהו פנימי, כמו שיונג למעשה ניסח זאת, שיש לנו נטייה מולדת ליצור גירויים בעלי מטען ריגשי כדי לארגן את החיים האנושיים. כמעט כמו הזכרון הקולקטיבי שלנו. הגירוי נועד לשפוך אור על הכישורים של הנבדק, בשלותו ומבנה אישיותו.

כיצד מתבצע האבחון

האבחון מחולק ל- 5 חלקים :

חלק 1: בודק את התגובות לסימני הגירוי. כלומר, האם הגירויים עוררו בנבדק אסוציאציה מקובלת שלפיה הוא נתן תשובה מתאימה לגירוי. חוסר התייחסות לגירוי - אי יכולת של הנבדק להבין מה נדרש ממנו היא אטימות לחברה ולחוקיה.

חלק 2: בודק באיזו גישה בחר הנבדק להגיב (התרשמות כללית), למשל האם הגישה היא צורנית, ציורית - חויתית, עיניינית או משמעות (ציורים בעלי משמעות מסוימת, תחום עניין או אירוע מסוים).

חלק 3: מתייחס לפירוש הסימבולי. זהו החלק הקשה ביותר מבחינת האבחון והוא דורש ידע בתחום הפסיכולוגיה. כי יש מקום לפרש את התוכן המצוייר. עננים, ציפורים, כוכבים, חיוך, לבבות, שמש.

חלק 4: עוסק בפרשנות הגרפולוגית. אנו בודקים סימנים גרפולוגים כמו: ארגון הריבוע, מיקום הסימבול (למעלה, למטה, ימין, שמאל), תנועת הקו, לחץ, צורות בולטות (זוויות, קערות, חוטים..), בהירות, מקוריות, פשטות וכו' וכמובן איכות הקו המאפשרת אינדיקציה לגבי מצבים נפשיים. יש אפשרות לראות גם השחרות או מילוי יתר של הריבועים או לחלופין ריקנותם. ככל שהריבוע מושחר יותר ועשוי יותר, כלומר נדרש הרבה זמן לעבוד עליו כך ניכרת רגישות יתר לתוכנו. כמובן יש לשים לב לתיקונים או מחיקות שנעשו בריבועים.

חלק 5: סינטזה - סיכום כל הנקודות החשובות.

סימני הגירוי ופרשנותם

- ריבוע מס' 1 (נקודה במרכז) - דימוי עצמי
- ריבוע מס' 2 (גל רך וגמיש בצידו השמאלי העליון של הריבוע) - תחושת המעוף והחופש, גמישות והיכולת להביע רגש
- ריבוע מס' 3 (שלושה קווים עולים בהדרגה) - מוטיבציה ושאיפות
- ריבוע מס' 4 (ריבוע קטן ומושחר בצידו הימני של הריבוע) - התמודדות עם מצוקות, פחדים ושאלת המוות
- ריבוע מס' 5 (שני קווים ישרים וחוצים) - התמודדות עם לחץ
- ריבוע מס' 6 (קו אופקי וקו מאונך) - תחושת שלמות
- ריבוע מס' 7 (חצי סהר של נקודות) - רגישות
- ריבוע מס' 8 (קשת מגוננת, קמר) - תחושת הגנה ובטחון
- ריבוע מס' 9 (שני קווים מקבילים במרכז הריבוע) - שליטה עצמית, יכולת ארגון ושמירה על מסגרת
- ריבוע מס' 10 (קו מאוזן בחלק התחתון של ריבוע) תחושת האיזון הפנימית
- ריבוע מס' 11 (קערה בחלק התחתון של הריבוע) חברותיות
- ריבוע מס' 12 (ריבוע בחלק התחתון השמאלי של הריבוע) הסתגלות ליום יום ***
- ריבוע מס' 13 (קו מאונך באמצע הריבוע) - חוסן נפשי
- ריבוע מס' 14 (חץ מופנה כלפי מטה) התמודדות עם איום
- ריבוע מס' 15 (שני קווים קמורים פונים החוצה/ מנוגדים) קונפליקט ריגשי
- ריבוע מס' 16 (שני קווים קעורים פונים זה לזה) יכולת הכלה והפנמה. שלמות רגשית

*** לדעתי בריבוע זה צריך להיות עיגול בחלק התחתון השמאלי של הריבוע, כלומר באותו מקום, משום שהעיגול בניגוד לריבוע מסמל יותר את רעיון ההסתגלות היומיומית וככה גם נוצר איזון בין הגירויים השכליים (ישרים) לבין אלה הרגשיים (עגולים). ההתייחסות בהמשך היא לכך שיש גירוי בצורת עיגול ולא ריבוע.

הערות ופרשנויות:

כמו בניתוח כתב יד, הצעד הראשון הוא לקבוע התרשמות ראשונית מכל הריבועים. אח"כ כל ריבוע נדון בנפרד על משמעויותיו ולבסוף דנים אותם בזוגות, רביעיות ושמיניות כדי לבחון מגוון נוסף של היבטים.

בשדות 1,2,7,8,11,12,15,16 סימן הגירוי הוא קשתי ו/או מבנה עיגולי.

בשדות 3,4,5,6,9,10,13,14 סימן הגירוי מופיע בקו ישר/קווים ישרים ו/או מבנה מרובע.

בקבוצה הראשונה הגירויים אמורים לעורר **תגובות רגשיות** יותר ואילו הגירויים בקבוצה השנייה אמורים לעורר **תגובות ענייניות ורציונאליות** יותר.

יכולת תפקודית שיכולה לעזור באפיון יכולותיהם של מועמדים לעבודה תבוא לידי ביטוי בריבועים: 3,5,9,10. ריבועים אלה מבטאים את המוטיבציה של העובד, יכולת ההתמודדות שלו עם מצבי לחץ, הצורך שלו במסגרת וקבלת מרות ורמת הריכוז שלו והיכולת לשמור על אובייקטיביות ואיזון.

פן של יחסי אנוש יבוא לידי ביטוי בריבועים 2,7,11,12. יחסי האנוש שלנו מורכבים ושילוב הריבועים יכול לתת תמונה כללית על האופן שבו אנו מתחברים לזולת. היכולת שלנו להביע את עצמנו באופן בהיר, רמת הרגישות שלנו והאם היא באה לידי ביטוי, הצורך שלנו בחברה והרצון שלנו בשיתוף פעולה.

התמודדויות יבואו לידי ביטוי בריבועים 4,6,13,14. כלומר התמודדויות רגשיות מורכבות בשילוב יכולת העמידות שלנו. שני הריבועים 4 ו-14 מבטאים התמודדות עם פחדים, מצוקות ואיומים וגם התמודדות עם שאלת המוות וערעור נפשי, ואילו ריבועים 6 ו-13 יוכלו לבטא את היכולת שלנו לעמוד מול התמודדויות אלה. ריבוע 6 הינו תחושת השלמות הפנימית וריבוע 13 הוא החוסן הנפשי.

הפן הריגשי-אישי יבוא לידי ביטוי בריבועים 1,8,15,16. כלומר התפיסה העצמית שלנו בעולם. היא מורכבת משילוב של הדימוי העצמי ותחושת הבטחון הפנימית. עד כמה אנו חשים מוגנים מבחינה רגשית בעקבות קונפליקטים פנימיים עמוקים.

לסיים:

וארטג 16, מבחן השלמת הציוורים המעודכן, בא להעשיר את האבחנה האישיותית ולהעמיק ברבדים נוספים. המבחן דורש עוד התנסויות והערות/הארות על מנת ליצור סטטיסטיקה רלבנטית בקשר להשלמת הגירויים, כמובן במיוחד אלה החדשים (גירוי 9-16).

נשמח אם תעבירו למייל דוגמאות של נבדקים שמילאו את המבחן כולל הערות נילוות בקשר להתאמה לאישיותם או סיפור חייהם כדי שנוכל להמשיך ולעדכן את המבחן.

מי שירצה טופס מתוקן עם ריבוע מס' 12 - עיגול במקום ריבוע, מוזמן לפנות למייל.

ובכלל, נשמח לקבל תגובות ממי שעובד עם מבחן וארטג רבות ויכול לסייע בהבניית הפרשנויות.

gila.mkav@gmail.com

המרכז הישראלי לגרפולוגיה

עיתון מס' 9

יולי 2020

מפגשים מקצועיים לגרפולוגים ב'זום'

אם לא ניתן להיפגש פנים מול פנים נפגש ב'זום'

ההשתתפות ללא עלות
לגרפולוגים בלבד

המפגשים ימשיכו להתקיים
בכל שבוע עד שנוכל להיפגש,
ויוספו גם מפגשים חדשים

אם הפסדתם מפגש לא נורא!
הוא יתקיים שוב.
המפגשים לא מוקלטים.

שימו לב לתאריכים! ימי ג' או ד'
יתכנו שינויים בתאריכים אז
הישארו מעודכנים!

המפגשים יפורסמו בפייסבוק,
כולל פירוט נושאי המפגש,
ושם גם יפורסם הקישור.

לפרטים, לרישום למפגשים,
ולקבלת קישור אפשר לפנות ל:
gila.mkav@gmail.com

פירוט המפגשים

- **איך לכתוב אבחון - שילוב טיפוסים ג' 28.7.2020**
כיצד לשלב את טיפוסי אודם בכתיבת האבחון. מהו המינון וכיצד לנסח אותו.
- **'בדרך לזוגיות טובה' ד' 5.8.2020**
כיצד משתלבים הטיפוסים בסגנונות שונים של זוגיות וכן מודלים גרפולוגים שסייעו לנו בהרכבת האבחון.
- **'אדם צובר זכרונות' ד' 12.8.2020**
זכרונות הילדות עפ"י אדלר הם אלה שקובעים את סגנון חייו של האדם והדרך לפתרון בעיותיו. כיצד משתלבים הזכרונות באבחון הגרפולוגי?
- **טיפולוגיה של ציורי ילדים (אודם/פרויד) ג' 18.8.2020**
הצצה לעולם המרתק של ציורי ילדים באמצעות טיפולוגיה המבוססת על תורת הפוטנציות של אודם והתיאוריה של פרויד.
- **'כוחו של הלא מודע' ד' 26.8.2020**
כיצד משתלבים המבחנים ההשלכתיים - ציור עץ, מבחן וארטג וציור כוכבים-גלים עם כתב היד.
- **מעסיק, מחפש עובדים? ג' 8.9.2020**
יסודות כתיבת אבחון למעסיק. ובנוסף, קוד האתיקה, בניית הצעת מחיר והתמודדות עם המשוב מהשטח.

אז נתראה, רק בריאות!